

Västra Götalandsregionen

Remissvar på aktualiserad Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021-2030

(Västra Götalandsregionens dnr MRU 2025-00150)

Göteborgsregionen (GR) yttrar sig härmed över aktualiserad Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021-2030. Synpunkter på remissunderlaget har inhämtats från sakkunniga inom GR. Remissvaret är beslutat av Förbundsstyrelsen.

Strategins relevans i förhållande till utvecklingen i Västra Götaland och omvärldens förändringar

GR:s samlade uppfattning om strategins relevans i förhållande till utvecklingen i Västra Götaland och omvärldens förändringar, och därmed för att nå målet: ”Tillsammans gör vi Västra Götaland till föredöme för omställning till ett hållbart och konkurrenskraftigt Västra Götaland” är följande:

GR:s bedömning är att de fyra långsiktiga prioriteringarna tillsammans med de tre kraftsamlingar som föreslås bygger en strategi som uppfattas relevant för det gemensamma arbete som krävs för att kunna hantera de utmaningar som utvecklingen och den höga förändringstakten i regionen resulterar i. Dock upplever GR att det är vissa perspektiv som saknas i beskrivningarna av prioriteringarna och kraftsamlingarna samt att några viktiga frågor som aktualiserats än mer de senaste åren, såsom ekonomisk brottslighet, inte adresseras i beskrivningarna.

I det följande utvecklar GR sina synpunkter kring detta och kring andra bedömningar som görs av innehållet i den aktualiserade regionala utvecklingsstrategin.

Förutom att lämna detta remissvar har GR tillsammans med många andra organisationer på olika sätt varit med i processen kring översynen av den aktualiserade regionala utvecklingsstrategin och har därmed haft möjlighet att bidra med inspel vid tidigare tillfällen.

De fyra långsiktiga prioriteringarnas förmåga att fånga de mest centrala utmaningarna och möjligheterna

De fyra långsiktiga prioriteringarna har förtydligats. GR:s synpunkter gällande huruvida beskrivningen under respektive långsiktig prioritering förmår fånga de utmaningar och möjligheter som är mest centrala för gemensamma insatser framåt är följande.

Stärka innovationskraften

GR anser att det är mycket bra att utifrån offentlig sektors behov satsa på innovationsmiljöer för att utveckla, skala upp och nyttiggöra lösningar i samverkan mellan näringsliv, akademi och offentlig sektor. Idag finns det inom GR goda erfarenheter att lära och ta del av.

GR vill lyfta vikten av att inte snäva in till regionens hälso- och sjukvård i relation till hälsa och life science. Kommunal primärvård samt socialtjänst är också i behov av utveckling och innovation inom hälsa och life science, inte minst för att säkra välfärden utifrån den demografiska utvecklingen. Även i omställning god och nära vård, med primärvården som nav, är medicin-teknik, välfärdsteknik och innovationer en förutsättning för vård i hemmet, i samverkan mellan kommun och region.

GR ser positivt på att yrkesperspektivet finns med i beskrivningen av detta område exempelvis är närheten mellan utveckling och produktion en del av Västsveriges framgångsfaktor för bland annat framväxten och bevarandet av en stark industri i regionen. GR vill i sammanhanget lyfta fram att innovation inte endast ska kopplas till kompetenser som kräver lång utbildning samt att spetskompetens också är avgörande inom olika yrkesgrupper.

Bygga kompetens

GR ser positivt på att offentlig sektors behov lyfts fram redan inledningsvis i beskrivningen samt att det skrivs fram ett stort fokus på kompetens inom exempelvis AI, digitalisering och teknik. Dock ställer sig GR frågande till att just kraftsamlingen Digitalisering föreslås fasas ut som fokuserat område vilket utvecklas närmare nedan. I sammanhanget vill GR lyfta avsaknaden av motsvarande fokus på god kompetensförsörjning inom förskola/skola, vård och omsorg för att säkra välfärden framåt. GR vill också lyfta värdet av att det i utvecklingsstrategin även beskrivs vikten av att arbeta gemensamt mellan olika aktörer med attraktivitet till yrken inom välfärden, tydliga kompetens- och karriärvägar, hållbart arbetsliv med möjlighet till omställning mm.

GR vill även lyfta in att kompetensförsörjningsfrågan är bred och behöver ha olika perspektiv som samverkar i syfte att verka för en god kompetensförsörjning inom näringsliv och offentlig sektor i regionen så att AI och digitalisering blir en del i den mångfald av lösningar som behöver arbetas fram.

Vidare ser GR positivt på att perspektiv kring personer som står långt ifrån arbetsmarknaden tydligt är med i beskrivningen.

I beskrivningen berörs vikten av att göra tidiga insatser för att få fler barn och unga intresserade av naturvetenskap, teknik och matematik och för att utmana könsstereotypa val av utbildning, yrke och fritidssysselsättning. Här kan texten förslagsvis kompletteras med att lyfta fram vikten av att få barn och unga intresserade av välfärdens yrken då även detta är ett område där det finns stora behov av kompetensförstärkning.

När det handlar om att tillvarata allas kompetens saknar GR målgruppen personer med olika typer av funktionsvariationer. Med tanke på att detta är en målgrupp som ökar i skolan bör förslagsvis denna grupp nämnas där det i beskrivningen lyfts att särskilda insatser krävs för etablering av grupper som har en svagare förankring på arbetsmarknaden.

GR vill vidare lyfta fram två perspektiv som GR upplever saknas i beskrivningen. Det handlar dels om att det i skrivningen kring tidiga insatser inte nämns något om vikten av vägledning eller arbetslivsanknytning/samverkan med arbetslivet som ett verktyg för motivation och att klara skolan. Det handlar även om att yrkesutbildning/utbildade inte berörs mer i texten med tanke på det stora behovet av yrkesutbildade personer på arbetsmarknaden.

Knyta samman Västra Götaland

Västra Götaland är en mångfacetterad region. GR ser, och förstår, att det regionala uppdraget ligger som grund för strategin och att den ska omfatta hela territoriet. Begreppet ”Knyta samman Västra Götaland” skulle dock kunna nyanseras något mer utifrån ett utvecklingsperspektiv. I såväl denna region som i övriga regioner håller trenden med en ökad urbanisering i sig. Gemensamt är att de starkast växande urbana noderna också har den starkaste tillväxten. Göteborg och Göteborgsregionen växer fortfarande och utgör den regionala motorn. Övriga tillväxtnoder i regionen växer också, om än inte med samma kraft som Göteborgsregionen. GR hade gärna sett att den regionala tillväxten och dess geografiska potential hade fått ta en större del i den regionala utvecklingsstrategin.

GR skulle också gärna se ett utvecklat resonemang kring de funktionella sambanden och dess koppling till tillväxt och utveckling av välfärden. Den funktionella tillväxtregionen, utifrån ett GR-perspektiv sträcker sig till exempel över territoriets gräns, ner mot Varberg och vidare in i Region Halland.

Västra Götaland kommer att behöva attrahera kompetens av alla slag varför det är viktigt att gemensamt bygga attraktiva regionala värden som till exempel bostäder, infrastruktur, välfungerande kollektivtrafik, närhet till kulturella tillgångar, väl gestaltad livsmiljö och goda möjligheter till rekreation.

GR ser att kollektivtrafiken i första hand bör inriktas på att trafikförsörja arbets- och studiependling och fokuseras där överförflyttningspotentialen från bil till kollektivtrafik är som störst.

I en breddad version av ”Knyta samman Västra Götaland” är en utvecklad samverkan inom fysisk planering och framtagande av gemensamma planeringsunderlag viktiga verktyg. Dessa kan med fördel vara starkt förknippade med tillväxt, funktionella samband och utveckling av arbetsmarknadsregionerna.

Förslaget om tre nya områden att gemensamt kraftsamla kring

När det gäller de tre nya områdenas förmåga att fånga de viktigaste områdena för särskilt fokus, riktad samverkan och gemensamma insatser samt huruvida kraftsamlingarna har rätt avgränsning och innehåll vill GR lämna följande synpunkter.

GR anser att de tre nya områden att kraftsamla kring som föreslås och som ska ersätta och delvis bygga vidare på nuvarande fyra kraftsamlingar till stor del fångar de viktigaste områdena för särskilt fokus, samverkan och gemensamma insatser.

Framtidsrusta barn och unga

Inledningsvis vill GR lyfta att området/kraftsamlingen överlag täcker in det mest centrala som berör barns och ungas liv samt att det kan finnas ett värde i att bredda kraftsamlingen. När det gäller den strategiskt viktiga frågan om fullföljda studier vill GR framföra följande synpunkter.

I texten framgår följande formulering: ”Genom samverkan mellan olika aktörer som kommuner, region, stat, näringsliv och civila samhället kan vi samla resurser kring barn och unga.” Detta täcker förvisso in alla parter på en aggregerad nivå, men samtidigt tappar texten i spets/fokus sett till riktad samverkan utifrån fastslagna behov. Med tanke på den problematiska skolfrånvaron, som för övrigt inte omnämns i texten, och den psykiska ohälsan anser GR att samverkan skola, socialtjänst och vården bör omnämnas – inte minst sett till omställningen till den nya socialtjänstlagen. Texten skulle följaktligen tjäna på tydliga exemplifieringar som möter faktiska behov.

Vidare framgår följande formulering: ”...och minska riskfaktorer för barn, oavsett kön, i alla åldrar och under dygnets alla timmar.” i förslaget. Med tanke på att fler och fler barn har behov av anpassad skola och att individer med någon form av funktionsnedsättning i högre utsträckning utsätts för diskriminering anser GR att det vore önskvärt om detta perspektiv tillika viktiga målgrupp synliggjordes i texten.

Följande mening är förvisso korrekt, men upplevs få för stort utrymme och stå i kontrast till fokuset på tidiga insatser. ”Att fler på sikt ska klara skolan är avgörande, och de som behöver ska ges nya utbildningsmöjligheter, exempelvis via folkhögskola och vuxenutbildning.” Ingen annanstans i texten lyfts enskilda skolformer upp än här. Betydelsen av förskola, grundskola, anpassade skolformer och gymnasiet kan oavsiktligt förminskas då de inte omnämns överhuvudtaget. Önskvärt vore om formuleringen ”alla skolformer för barn och unga” återfanns i texten.

När det gäller formuleringen ”Vi måste samtidigt bli bättre på att tidigt hitta och ge stöd till barn som riskerar hamna i kriminalitet.” anser GR att det är logiskt att det brottsförebyggande arbetet sätts i fokus. Däremot finns det betydligt fler problem som kan uppkomma om barn inte kommer till skolan. Av den anledningen vore en formulering av det här slaget möjligen bättre: ”Vi måste samtidigt bli bättre på att tidigt hitta och ge stöd till barn som uppvisar skolfrånvaro och bristande skolanknytning, då de löper ökad risk för psykisk ohälsa, sociala problem och hamna att i kriminalitet.”

GR ser ytterligare behov av att också trycka på vikten av tidiga insatser och att förskolan är en mycket viktig arena för detta.

Föräldrar som resurs har utgjort en av fyra prioriterade inriktningar inom kraftsamling fullföljda studier. GR konstaterar att vårdnadshavarperspektivet inte finns med i beskrivningen under Framtidsrusta barn och unga och anser att det vore bra om detta perspektiv lyfts in på något sätt.

GR konstaterar att begreppet fullföljda studier inte återfinns alls i beskrivningen längre och att begreppet har ersatts av formuleringen ”att klara skolan”. För att skapa en röd tråd till den förra kraftsamlingen, Fullföljda studier, ser GR att det är av vikt att denna term används vid några tillfällen i texten.

Vidare är det även viktigt eftersom GR som kommunalförbund under flera år arbetat aktivt med denna term i kommunikationsinsatser, till exempel kopplat till kunskapsbasen fullföljdstudier.se och i arbetet med att bidra till kommunernas arbete med alla elevers fullföljda studier.

GR vill i sammanhanget lyfta att kompetensförsörjning till förskola, grundskola, gymnasieskola samt anpassade skolformer också är en del av arbetet med fullföljda studier och det brottsförebyggande arbetet. Att fokusera på kompetensförsörjning som ett perspektiv är avgörande för att fler ska klara skolan (men också för det brottsförebyggande arbetet) – som i sin tur ger rätt förutsättningar för kompetensförsörjning i samhället i stort.

GR vill även lyfta fram perspektiv som GR upplever saknas i beskrivningen: Det nämns inte något om vikten av vägledning eller arbetslivsanknytning/samverkan med arbetslivet som ett verktyg för motivation och att klara skolan. Förslagsvis kompletteras beskrivningen med detta perspektiv, alternativt kompletteras detta i beskrivningen under Bygga kompetens.

I beskrivningen av kraftsamlingen framgår följande formulering: ”Tidig kontakt med arbetslivet gynnar både unga och arbetsgivare, som behöver förstå vad unga värdesätter i framtida arbetsliv.” GR vill lyfta att det i detta sammanhang saknas en beskrivning av hur unga gynnas av en stärkt samverkan med arbetslivet och det som verktyg i arbetet med likvärdighet och motivation. Många unga saknar förebilder i arbetslivet och bilder av möjliga vägar framåt.

GR vill även lyfta en tanke om att i relevanta delar koppla innehållet tydligare till andra styrdokument som har bärkraft på barn och unga såsom Folkhälsomyndighetens folkhälsostrategi. Alternativt skulle det kunna göras tydligare kopplingar till de avtal/fokusområden som VGR och kommunerna har skrivit fram som gemensamma fokusområden för ökad jämlikhet och hälsa för barn och unga.

Industrins gröna omställning

GR ser positivt på att utvecklingsstrategin anger industrins gröna omställning som en kraftsamling. Den samlade regionala förmågan att aktivt driva och bistå i industrins gröna omställning är helt avgörande för Västra Götaland som industriregion. Det står ett stort antal arbetstillfällen på spel, både befintliga och framtida. Den unika mixen av forskning och innovation i kombination med en tillverkningsindustri bygger en god grund för fortsatt tillväxt och regional utveckling. Innovation gynnas även av en hög täthet i det fysiska samhällsbyggandet och hög konnektivitet till andra innovationsmiljöer varför ett samhällsplaneringsperspektiv med fördel kan tillfogas avsnittet.

GR ser att den regionala energiöverenskommelsen är bra och har tjänat syftet väl men ställer sig frågande till om den är tillräckligt kraftfull för att möta det ständigt föränderliga behovet. GR hade gärna sett ännu starkare skrivningar kopplade till denna kraftsamling, skrivningar som kan användas vid avvägningar i målkonflikter. Vidare vill GR särskilt poängtera vikten av att alla bidrar till energiomställningen på bästa sätt utifrån sina specifika förutsättningar.

I fråga om grön omställning skulle GR gärna se ett utvecklat resonemang om transportsektorns gröna omställning. Industrin och transportsektorn är tätt sammankopplade, inte minst i fråga om närliggande forskning och innovationer. Både VGR, kommunalförbunden och kommunerna har ett handlingsutrymme inom den gröna omställningen, även av transportsektorn.

Ökad robusthet genom samverkan i samhällsplanering

I en tid av ökad geopolitisk osäkerhet, cyberhot, minskande biologisk mångfald och väntande negativa klimateffekter är det av yttersta vikt att samverka kring frågor som rör robusthet i samhällsplaneringen. Den kommunala planeringen är effektiv på den lokala nivån men behöver kompletteras med den, utifrån sakfrågan, relevanta kontexten. Även här bör den geografiska funktionaliteten stå i fokus. GR ser generellt positivt på den nya kraftsamlingen och bidrar gärna i arbetet med att ta fram gemensamma planeringsunderlag.

GR ser positivt på tydligheten att det handlar om att ta fram storregionala, gemensamma bilder som kan bistå och underlätta den kommunala planeringen. Det är särskilt viktigt utifrån den tidigare processen gällande en hemställan om att bli regionplaneorgan. GR har goda erfarenheter från decennier av regional planering i form av planeringsunderlag och politiska överenskommelser snarare än lagstyrd planering.

Sverige är ett av få länder där den formella fysiska planeringen bara bedrivs på lokal nivå. Det pågår för närvarande flera utredningar och initiativ från statliga myndigheter kring hur en utvecklad nationell och regional planering kan utformas. Översynen har sin bakgrund i bland annat det geopolitiska läget, hot mot samhällsstrukturer, klimatförändringar och andra förhållanden som har en regional karaktär. Utifrån det bör kommunerna, kommunalförbunden och VGR, i samverkan med relevanta myndigheter, i god tid skaffa sig en tydlig bild och ett tydligt proaktivt initiativ över vilka områden som är viktigast att planera gemensamt.

GR saknar beskrivningar kring socialtjänstens roll i samhällsplaneringen vad gäller exempelvis trygghet och inkludering.

Kraftsamlingen Digitalisering

GR har förståelse för att den tidigare kraftsamlingen digitalisering uppfattades som bred. Men i stället för att integrera området i andra delar hade strategin vunnit på att **smalna av och definiera en fokuserad kraftsamling**, exempelvis "Data- och AI-driven omställning". Ett sådant spår skulle behålla den samordningskraft som strategin bygger på och samtidigt ge beslutsfattare ett klart besked om att digitalisering och AI fortsatt är högsta regionala prioritet.

GR anser därför att förslaget att ta bort kraftsamlingen Digitalisering riskerar att försvaga strategins genomförandekraft i frågor som rör digitalisering och AI. I den ursprungliga strategin beskrivs kraftsamlingarna som ett av de viktigaste verktygen för att mobilisera aktörer, rikta resurser och därigenom höja omställningstakten. När detta fokus försvinner blir det betydligt svårare för kommuner, akademi och näringsliv att samverka kring frågor som rör gemensamma lösningar för infrastruktur, data- och AI-styrning samt kompetensutveckling. De aspekter av digitalisering som trots allt lyfts i den reviderade strategin riskerar därmed att hamna i ett organisatoriskt ingenmansland.

Särskilt problematiskt är att digitaliseringsinsatserna nu sprids ut under flera olika rubriker. När ett horisontellt område saknar ett tydligt nav tenderar ansvar, prioriteringar och resurser att fragmenteras: ingen aktör upplever sig ha det övergripande mandatet, indikatorer mäts på skilda sätt och viktiga frågor riskerar helt enkelt att trilla mellan stolarna. Det blir dessutom svårare att identifiera vilka personer eller funktioner som faktiskt arbetar med frågorna och utan en naturlig arena där dessa kan mötas minskar förutsättningarna för gemensamt lärande, snabb problemlösning och effektiv resursanvändning. Den samverkanslogik som strategin själv lyfter som nödvändig – "tillsammans kraftsamlar vi" – förlorar därmed sin mest effektiva koordineringspunkt.

Att ta bort kraftsamlingen sänder dessutom en missvisande signal till funktioner i beslutsfattande ställning om att digitaliseringsarbetet vore avslutat, trots att det finns kommuner som ännu inte uppnått ens en grundläggande nivå i exempelvis frågor som rör digital kompetens, cybersäkerhet, datadelning och robust bredbandsinfrastruktur.

Den snabba utvecklingen inom AI har blottlagt betydande kompetensbrister. Remissversionen understryker att både arbetsmarknad och utbildningssystem måste ställa om i takt med den digitala och AI-drivna utvecklingen och betonar vikten av livslångt lärande. Utan ett samlat spår blir det svårt att konkretisera mål och åtgärder för att täppa till dessa kompetensgap, och därför behövs ett tydligt mål som säkerställer att arbetskraften rustas med AI-kompetens och breda digitala färdigheter.

Angående genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin

När det gäller frågan om hur genomförandet av strategin kan förstärkas, vad som fungerar bra resp. mindre bra samt hur GR som organisation kan bidra vill GR lämna följande synpunkter.

GR har strukturer, kunskap och kompetens att bidra med i genomförandet. Utifrån GR:s finansieringsmodell är det dock nödvändigt med extern finansiering för att växla upp arbetet. En viktig förutsättning är fortsatta DRUM-medel för att fortsatt hålla fokus på de långsiktiga prioriteringarna, samt möjliggöra uppväxling av medel genom exempelvis ansökningar. GR ser positivt på fortsatta satsningar på välfärdens kompetensförsörjning, likt MRUNS:s särskilda utlysning som möjliggjort uppväxling i GR:s branschråd för offentlig sektor.

GR vill i ett genomförandesammanhang lämna följande synpunkter specifikt kopplat till området Framtidsrusta barn och unga.

Idag har vikten av fullföljda studier som en friskhetsfaktor – och som kan utvecklas ytterligare inom kraftsamlingen Framtidsrusta barn och unga – ökat inom kommunerna och betraktas och hanteras betydligt mer tvärande och holistiskt än tidigare.

Vad som fungerar mindre bra och som alltså behöver förstärkas är samordningen av insatser mellan kommunala aktörer och hälso- och sjukvården. Likaså är ett identifierat förbättringsområde att stärka kompetensen kring utvärdering och uppföljning av insatser som vilar på vetenskaplig grund eller för att skapa beprövad erfarenhet.

GR kan bidra med att även fortsättningsvis driva olika utvecklingsfrågor med hjälp av de nätverk av bl.a. kommunrepresentanter för erfarenhetsutbyte, kompetenspåfyllnad samt för att identifiera samverkansvinster som samordnas av kommunalförbundet.

Vidare kan GR bidra med att även fortsättningsvis fungera som en motor avseende att fånga upp lokala behov, söka utvecklingsprojekt tillsammans med kommunerna och i dem erbjuda processtöd och kompetenshøjande insatser i syfte att framtidsrusta barn och unga.

GR kan även bidra med att sprida resultat och framgångsrika metoder genom nätverk och via plattformar som kunskapsbanken fullfoljdastudier.se.

GR vill även lyfta att det redan finns upparbetade samarbeten inom exempelvis kompetensförsörjning (kompetensråd), Praktikplatsen och fullföljda studier. Västra Götalandsregionen är ett föredöme på flera områden och det är viktigt att man bygger vidare på redan befintliga och uppbyggda strukturer. En aspekt i sammanhanget är dock att förutsättningarna skiljer sig något mellan delregionerna och samverkan behöver därför utgå från ort och ställe men erfarenhetsutbyte och kunskapsdelning är viktigt även framöver.

Avslutningsvis i denna del vill GR lyfta att begreppet civilsamhället är en bättre benämning än civila samhället som används på en del ställen i beskrivningarna.

Som VGR lyfter är det i det gemensamma arbetet med regional utveckling som olika aktörer kan bli starka tillsammans. Det vore bra om detta förstärks ytterligare i texten att det är enbart i samverkan som vi tillsammans kan göra skillnad.

De vägledande principerna ligger kvar

När det gäller de vägledande principernas bidrag till strategins genomförande ser GR positivt på hur de bidrar till genomförandet.

Ytterligare medskick kring aspekter som saknas eller bedöms inte kunna lyftas inom de fem frågeområdena

GR vill lyfta vikten av att det i den regionala utvecklingsstrategin lyfts in perspektiv kopplat till ekonomisk brottslighet. Under exempelvis avsnittet om prioriteringen Öka inkluderingen så berörs organiserad brottslighet men GR vill lyfta vikten av att specifikt ekonomisk brottslighet och välfärdsbrottslighet berörs tydligare. Ekonomisk brottslighet växer i omfattning och finns överallt där det finns möjlighet att tjäna pengar, även inom vår sektor. Den kriminella ekonomin uppskattas årligen omsätta enorma belopp i storleksordningen 100 och 150 miljarder kronor enligt Ekobrottsmyndigheten. Drivkrafterna bakom den ekonomiska brottsligheten är låg upptäcktsrisk i kombination till stora ekonomiska vinster. Detta får konsekvenser för hela det finansiella systemet i Sverige. Den ekonomiska brottsligheten drabbar också vår gemensamma välfärd och utmanar de strukturer som den vilar på. Detta innebär också att tilliten till våra välfärdssystem påverkas och i förlängningen över tid även tilliten till demokratin.

När individer inom organiserad brottslighet använder sig av ekonomisk brottslighet uppstår en situation med aktörer som bland annat driver vårdcentraler och HVB-hem. Detta är en oacceptabel situation och som vi inom den kommunala och regionala sektorn måste arbeta än mer tillsammans för att lösa och självklart även nära statliga aktörer. Det måste helt enkelt bli mycket svårare att starta, driva eller ta över bolag för att använda det för ekonomisk brottslighet.

Det måste också bli lättare att kontrollera bolag och dess företrädare, såväl för privata som offentliga aktörer. Den mest effektiva åtgärden mot

välfärdsbrott är att aldrig ge kriminella aktörer access till vår marknad. Att identifiera och kunna hantera kriminella aktörer i ett tidigt skede är därför av avgörande betydelse för om vi ska lyckas i våra ansträngningar. Detta understryker även BRÅ i sin rapport *Välfärdsbrott mot kommuner och regioner*. BRÅ menar även att de flesta kommuner och regioner behöver utöka resurser för att upptäcka och stoppa mer avancerade välfärdsbrott. Kommuner, regioner och andra myndigheter behöver därför stärka upp förmågan att se helheten kring aktörer och öka sin medvetenhet kring olika brottsupplägg och hur dessa kan förebyggas. Detta innebär att såväl kunskap, metoder samt samverkan behöver stärkas.

Informationsutbyte och samverkan begränsas också av gällande sekretessregler vilket idag gör det svårt att på egen hand upptäcka brottslighet. Det förekommer också begränsade möjligheter att samköra uppgifter från våra olika register vilket försvårar möjligheten att förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar. GR arbetar exempelvis med utveckling av ett IT-stöd PRIIS (Placering Register Inköp I Samverkan). Detta syftar till att utveckla ett digitalt stöd för korrekt hantering av inköp från privata utförare av vård och boende. Genom detta system hoppas vi att våra medlemskommuner ska kunna säkerställa transparens och rättvisa i extern samverkan, samtidigt som vi ökar vår administrativa effektivitet. Kopplat till detta måste alla våra upphandlingar utföras på ett sätt så att inte organiserad brottslighet släpps in, att tillsyn och kontroller ska fungera väl. Vi måste arbeta tillsammans för att den välfärd som våra invånare möter ska vara trygg och säker. Som nämnts ovan finns här en omfattande uppsida finansiellt om vi kan få stopp på att medel hamnar i fel händer. GR spelar därför in att kampen mot välfärdsbrottslighet måste göras tillsammans och med krafttag så vi med gemensamma krafter kan kontrollera inom ovannämnda områden samt även kring de som hos oss alla ansöker om olika drift- och investeringsbidrag. Inte minst så att inte samma redovisningar genererar bidrag från olika bidragsgivare till sökande för samma sak.

(Västra Götalandsregionens dnr MRU 2025-00150)

Göteborgsregionen (GR) yttrar sig härmed över aktualiserad Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021-2030. Synpunkter på remissunderlaget har inhämtats från sakkunniga inom GR. Remissvaret är beslutat av Förbundsstyrelsen.

Strategins relevans i förhållande till utvecklingen i Västra Götaland och omvärldens förändringar

GR:s samlade uppfattning om strategins relevans i förhållande till utvecklingen i Västra Götaland och omvärldens förändringar, och därmed för att nå målet: ”Tillsammans gör vi Västra Götaland till föredöme för omställning till ett hållbart och konkurrenskraftigt Västra Götaland” är följande:

GR:s bedömning är att de fyra långsiktiga prioriteringarna tillsammans med de tre kraftsamlingar som föreslås bygger en strategi som uppfattas relevant för det gemensamma arbete som krävs för att kunna hantera de utmaningar som utvecklingen och den höga förändringstakten i regionen resulterar i.

Dock upplever GR att det är vissa perspektiv som saknas i beskrivningarna av prioriteringarna och kraftsamlingarna samt att några viktiga frågor som aktualiserats än mer de senaste åren, såsom ekonomisk brottslighet, inte adresseras i beskrivningarna.

I det följande utvecklar GR sina synpunkter kring detta och kring andra bedömningar som görs av innehållet i den aktualiserade regionala utvecklingsstrategin.

Förutom att lämna detta remissvar har GR tillsammans med många andra organisationer på olika sätt varit med i processen kring översynen av den aktualiserade regionala utvecklingsstrategin och har därmed haft möjlighet att bidra med inspel vid tidigare tillfällen.

De fyra långsiktiga prioriteringarnas förmåga att fånga de mest centrala utmaningarna och möjligheterna

De fyra långsiktiga prioriteringarna har förtydligats. GR:s synpunkter gällande huruvida beskrivningen under respektive långsiktig prioritering förmår fånga de utmaningar och möjligheter som är mest centrala för gemensamma insatser framåt är följande.

Stärka innovationskraften

GR anser att det är mycket bra att behovet av att satsa på innovationsmiljöer för att utveckla, skala upp och nyttiggöra lösningar i samverkan mellan näringsliv, akademi och offentlig sektor särskilt lyfts fram. GR vill i sammanhanget nämna AllAgeHub och den praktisknära forskningen inom Urban Futures som goda exempel att sprida och utveckla vidare .

GR vill lyfta vikten av att inte snäva in till regionens hälso- och sjukvård i relation till hälsa och life science. Kommunal primärvård samt socialtjänst är också i behov av utveckling och innovation inom hälsa och life science, inte minst för att säkra välfärden utifrån den demografiska utvecklingen. Även i omställning god och nära vård, med primärvården som nav, är medicin-teknik, välfärdsteknik och innovationer en förutsättning för vård i hemmet, i samverkan mellan kommun och region.

GR ser positivt på att yrkesperspektivet finns med i beskrivningen av detta område exempelvis är närheten mellan utveckling och produktion en del av Västsveriges framgångsfaktor för bland annat framväxten och bevarandet av en stark industri i regionen. GR vill i sammanhanget lyfta fram att innovation inte endast ska kopplas till kompetenser som kräver lång utbildning samt att spetskompetens också är avgörande inom olika yrkesgrupper.

Bygga kompetens

GR ser positivt på att offentlig sektors behov lyfts fram redan inledningsvis i beskrivningen samt att det skrivs fram ett stort fokus på kompetens inom exempelvis AI, digitalisering och teknik. Dock ställer sig GR frågande till att just kraftsamlingen Digitalisering föreslås fasas ut som fokuserat område vilket utvecklas närmare nedan. I sammanhanget vill GR lyfta avsaknaden av motsvarande fokus på god kompetensförsörjning inom förskola/skola, vård och omsorg för att säkra välfärden framåt. GR vill också lyfta värdet av att det i utvecklingsstrategin även beskrivs vikten av att arbeta gemensamt

mellan olika aktörer med attraktivitet till yrken inom välfärden, tydliga kompetens- och karriärvägar, hållbart arbetsliv med möjlighet till omställning mm.

GR vill även lyfta in att kompetensförsörjningsfrågan är bred och behöver ha olika perspektiv som samverkar i syfte att verka för en god kompetensförsörjning inom näringsliv och offentlig sektor i regionen så att AI och digitalisering blir en del i den mångfald av lösningar som behöver arbetas fram.

Vidare ser GR positivt på att perspektiv kring personer som står långt ifrån arbetsmarknaden tydligt är med i beskrivningen.

I beskrivningen berörs vikten av att göra tidiga insatser för att få fler barn och unga intresserade av naturvetenskap, teknik och matematik och för att utmana könsstereotypa val av utbildning, yrke och fritidssysselsättning. Här kan texten förslagsvis kompletteras med att lyfta fram vikten av att få barn och unga intresserade av välfärdens yrken då även detta är ett område där det finns stora behov av kompetensförstärkning.

När det handlar om att tillvarata allas kompetens saknar GR målgruppen personer med olika typer av funktionsvariationer. Med tanke på att detta är en målgrupp som ökar i skolan bör förslagsvis denna grupp nämnas där det i beskrivningen lyfts att särskilda insatser krävs för etablering av grupper som har en svagare förankring på arbetsmarknaden.

GR vill vidare lyfta fram två perspektiv som GR upplever saknas i beskrivningen. Det handlar dels om att det i skrivningen kring tidiga insatser inte nämns något om vikten av vägledning eller arbetslivsanknytning/samverkan med arbetslivet som ett verktyg för motivation och att klara skolan. Det handlar även om att yrkesutbildning/utbildade inte berörs mer i texten med tanke på det stora behovet av yrkesutbildade personer på arbetsmarknaden.

Knyta samman Västra Götaland

Västra Götaland är en mångfacetterad region. GR ser, och förstår, att det regionala uppdraget ligger som grund för strategin och att den ska omfatta hela territoriet. Begreppet ”Knyta samman Västra Götaland” skulle dock kunna nyanseras något mer utifrån ett utvecklingsperspektiv. I såväl denna region som i övriga regioner håller trenden med en ökad urbanisering i sig. Gemensamt är att de starkast växande urbana noderna också har den starkaste tillväxten. Göteborg och Göteborgsregionen växer fortfarande och utgör den regionala motorn. Övriga tillväxtnoder i regionen växer också, om än inte med samma kraft som Göteborgsregionen. GR hade gärna sett att den regionala tillväxten och dess geografiska potential hade fått ta en större del i den regionala utvecklingsstrategin.

GR skulle också gärna se ett utvecklat resonemang kring de funktionella sambanden och dess koppling till tillväxt och utveckling av välfärden. Den funktionella tillväxtregionen, utifrån ett GR-perspektiv sträcker sig till

exempel över territoriets gräns, ner mot Varberg och vidare in i Region Halland.

Västra Götaland kommer att behöva attrahera kompetens av alla slag varför det är viktigt att gemensamt bygga attraktiva regionala värden som till exempel bostäder, infrastruktur, välfungerande kollektivtrafik, närhet till kulturella tillgångar, väl gestaltad livsmiljö och goda möjligheter till rekreation.

GR ser att kollektivtrafiken i första hand bör inriktas på att trafikförsörja arbets- och studiependling och fokuseras där överförflyttningspotentialen från bil till kollektivtrafik är som störst.

I en breddad version av ”Knyta samman Västra Götaland” är en utvecklad samverkan inom fysisk planering och framtagande av gemensamma planeringsunderlag viktiga verktyg. Dessa kan med fördel vara starkt förknippade med tillväxt, funktionella samband och utveckling av arbetsmarknadsregionerna.

Förslaget om tre nya områden att gemensamt kraftsamla kring När det gäller de tre nya områdenas förmåga att fånga de viktigaste områdena för särskilt fokus, riktad samverkan och gemensamma insatser samt huruvida kraftsamlingarna har rätt avgränsning och innehåll vill GR lämna följande synpunkter.

GR anser att de tre nya områden att kraftsamla kring som föreslås och som ska ersätta och delvis bygga vidare på nuvarande fyra kraftsamlingar till stor del fångar de viktigaste områdena för särskilt fokus, samverkan och gemensamma insatser.

Framtidsrusta barn och unga

Inledningsvis vill GR lyfta att området/kraftsamlingen överlag täcker in det mest centrala som berör barns och ungas liv samt att det kan finnas ett värde i att bredda kraftsamlingen. När det gäller den strategiskt viktiga frågan om fullföljda studier vill GR framföra följande synpunkter.

I texten framgår följande formulering: ”Genom samverkan mellan olika aktörer som kommuner, region, stat, näringsliv och civila samhället kan vi samla resurser kring barn och unga.” Detta täcker förvisso in alla parter på en aggregerad nivå, men samtidigt tappar texten i spets/fokus sett till riktad samverkan utifrån fastslagna behov. Med tanke på den problematiska skolfrånan, som för övrigt inte omnämns i texten, och den psykiska ohälsan anser GR att samverkan skola, socialtjänst och vården bör omnämnas – inte minst sett till omställningen till den nya socialtjänstlagen. Texten skulle följaktligen tjäna på tydliga exemplifieringar som möter faktiska behov.

Vidare framgår följande formulering: ”...och minska riskfaktorer för barn, oavsett kön, i alla åldrar och under dygnets alla timmar.” i förslaget. Med tanke på att fler och fler barn har behov av anpassad skola och att individer med någon form av funktionsnedsättning i högre utsträckning utsätts för

diskriminering anser GR att det vore önskvärt om detta perspektiv tillika viktiga målgrupp synliggjordes i texten.

Följande mening är förvisso korrekt, men upplevs få för stort utrymme och stå i kontrast till fokuset på tidiga insatser. ”Att fler på sikt ska klara skolan är avgörande, och de som behöver ska ges nya utbildningsmöjligheter, exempelvis via folkhögskola och vuxenutbildning.” Ingen annanstans i texten lyfts enskilda skolformer upp än här. Betydelsen av förskola, grundskola, anpassade skolformer och gymnasiet kan oavsiktligt förminskas då de inte omnämns överhuvudtaget. Önskvärt vore om formuleringen ”alla skolformer för barn och unga” återfanns i texten.

När det gäller formuleringen ”Vi måste samtidigt bli bättre på att tidigt hitta och ge stöd till barn som riskerar hamna i kriminalitet.” anser GR att det är logiskt att det brottsförebyggande arbetet sätts i fokus. Däremot finns det betydligt fler problem som kan uppkomma om barn inte kommer till skolan. Av den anledningen vore en formulering av det här slaget möjligen bättre: ”Vi måste samtidigt bli bättre på att tidigt hitta och ge stöd till barn som uppvisar skolfrånvaro och bristande skolanknytning, då de löper ökad risk för psykisk ohälsa, sociala problem och hamna att i kriminalitet.”

GR ser ytterligare behov av att också trycka på vikten av tidiga insatser och att förskolan är en mycket viktig arena för detta.

Föräldrar som resurs har utgjort en av fyra prioriterade inriktningar inom kraftsamling fullföljda studier. GR konstaterar att vårdnadshavarperspektivet inte finns med i beskrivningen under Framtidsrusta barn och unga och anser att det vore bra om detta perspektiv lyfts in på något sätt.

GR konstaterar att begreppet fullföljda studier inte återfinns alls i beskrivningen längre och att begreppet har ersatts av formuleringen ”att klara skolan”. För att skapa en röd tråd till den förra kraftsamlingen, Fullföljda studier, ser GR att det är av vikt att denna term används vid några tillfällen i texten.

Vidare är det även viktigt eftersom GR som kommunalförbund under flera år arbetat aktivt med denna term i kommunikationsinsatser, till exempel kopplat till kunskapsbasen fullföljdastudier.se och i arbetet med att bidra till kommunernas arbete med alla elevers fullföljda studier.

GR vill i sammanhanget lyfta att kompetensförsörjning till förskola, grundskola, gymnasieskola samt anpassade skolformer också är en del av arbetet med fullföljda studier och det brottsförebyggande arbetet. Att fokusera på kompetensförsörjning som ett perspektiv är avgörande för att fler ska klara skolan (men också för det brottsförebyggande arbetet) – som i sin tur ger rätt förutsättningar för kompetensförsörjning i samhället i stort.

GR vill även lyfta fram perspektiv som GR upplever saknas i beskrivningen: Det nämns inte något om vikten av vägledning eller arbetslivsanknytning/samverkan med arbetslivet som ett verktyg för motivation och att klara

skolan. Förslagsvis kompletteras beskrivningen med detta perspektiv, alternativt kompletteras detta i beskrivningen under Bygga kompetens.

I beskrivningen av kraftsamlingen framgår följande formulering: ”Tidig kontakt med arbetslivet gynnar både unga och arbetsgivare, som behöver förstå vad unga värdesätter i framtida arbetsliv.” GR vill lyfta att det i detta sammanhang saknas en beskrivning av hur unga gynnas av en stärkt samverkan med arbetslivet och det som verktyg i arbetet med likvärdighet och motivation. Många unga saknar förebilder i arbetslivet och bilder av möjliga vägar framåt.

GR vill även lyfta en tanke om att i relevanta delar koppla innehållet tydligare till andra styrdokument som har bärkraft på barn och unga såsom Folkhälsomyndighetens folkhälsostrategi. Alternativt skulle det kunna göras tydligare kopplingar till de avtal/fokusområden som VGR och kommunerna har skrivit fram som gemensamma fokusområden för ökad jämlikhet och hälsa för barn och unga.

Industrins gröna omställning

GR ser positivt på att utvecklingsstrategin anger industrins gröna omställning som en kraftsamling. Den samlade regionala förmågan att aktivt driva och bistå i industrins gröna omställning är helt avgörande för Västra Götaland som industriregion. Det står ett stort antal arbetstillfällen på spel, både befintliga och framtida. Den unika mixen av forskning och innovation i kombination med en tillverkningsindustri bygger en god grund för fortsatt tillväxt och regional utveckling. Innovation gynnas även av en hög täthet i det fysiska samhällsbyggandet och hög konnektivitet till andra innovationsmiljöer varför ett samhällsplaneringsperspektiv med fördel kan tillfogas avsnittet.

GR ser att den regionala energiöverenskommelsen är bra och har tjänat syftet väl men ställer sig frågande till om den är tillräckligt kraftfull för att möta det ständigt föränderliga behovet. GR hade gärna sett ännu starkare skrivningar kopplade till denna kraftsamling, skrivningar som kan användas vid avvägningar i målkonflikter. Vidare vill GR särskilt poängtera vikten av att alla bidrar till energiomställningen på bästa sätt utifrån sina specifika förutsättningar.

I fråga om grön omställning skulle GR gärna se ett utvecklat resonemang om transportsektorns gröna omställning. Industrin och transportsektorn är tätt sammankopplade, inte minst i fråga om närliggande forskning och innovationer. Både VGR, kommunalförbunden och kommunerna har ett handlingsutrymme inom den gröna omställningen, även av transportsektorn.

Ökad robusthet genom samverkan i samhällsplanering

I en tid av ökad geopolitisk osäkerhet, cyberhot, minskande biologisk mångfald och väntande negativa klimateffekter är det av yttersta vikt att samverka kring frågor som rör robusthet i samhällsplaneringen. Den kommunala planeringen är effektiv på den lokala nivån men behöver kompletteras med den, utifrån sakfrågan, relevanta kontexten. Även här bör den geografiska funktionaliteten stå i fokus. GR ser generellt positivt på den

nya kraftsamlingen och bidrar gärna i arbetet med att ta fram gemensamma planeringsunderlag.

GR ser positivt på tydligheten att det handlar om att ta fram storregionala, gemensamma bilder som kan bistå och underlätta den kommunala planeringen. Det är särskilt viktigt utifrån den tidigare processen gällande en hemställan om att bli regionplaneorgan. GR har goda erfarenheter från decennier av regional planering i form av planeringsunderlag och politiska överenskommelser snarare än lagstyrd planering.

Sverige är ett av få länder där den formella fysiska planeringen bara bedrivs på lokal nivå. Det pågår för närvarande flera utredningar och initiativ från statliga myndigheter kring hur en utvecklad nationell och regional planering kan utformas. Översynen har sin bakgrund i bland annat det geopolitiska läget, hot mot samhällsstrukturer, klimatförändringar och andra förhållanden som har en regional karaktär. Utifrån det bör kommunerna, kommunalförbunden och VGR, i samverkan med relevanta myndigheter, i god tid skaffa sig en tydlig bild och ett tydligt proaktivt initiativ över vilka områden som är viktigast att planera gemensamt.

GR saknar beskrivningar kring socialtjänstens roll i samhällsplaneringen vad gäller exempelvis trygghet och inkludering.

Kraftsamlingen Digitalisering

GR har förståelse för att den tidigare kraftsamlingen digitalisering uppfattades som bred. Men i stället för att integrera området i andra delar hade strategin vunnit på att smalna av och definiera en fokuserad kraftsamling, exempelvis "Data- och AI-driven omställning". Ett sådant spår skulle behålla den samordningskraft som strategin bygger på och samtidigt ge beslutsfattare ett klart besked om att digitalisering och AI fortsatt är högsta regionala prioritet.

GR anser därför att förslaget att ta bort kraftsamlingen Digitalisering riskerar att försvaga strategins genomförandekraft i frågor som rör digitalisering och AI. I den ursprungliga strategin beskrivs kraftsamlingarna som ett av de viktigaste verktygen för att mobilisera aktörer, rikta resurser och därigenom höja omställningstakten. När detta fokus försvinner blir det betydligt svårare för kommuner, akademi och näringsliv att samverka kring frågor som rör gemensamma lösningar för infrastruktur, data- och AI-styrning samt kompetensutveckling. De aspekter av digitalisering som trots allt lyfts i den reviderade strategin riskerar därmed att hamna i ett organisatoriskt ingenmansland.

Särskilt problematiskt är att digitaliseringsinsatserna nu sprids ut under flera olika rubriker. När ett horisontellt område saknar ett tydligt nav tenderar ansvar, prioriteringar och resurser att fragmenteras: ingen aktör upplever sig ha det övergripande mandatet, indikatorer mäts på skilda sätt och viktiga frågor riskerar helt enkelt att trilla mellan stolarna. Det blir dessutom svårare att identifiera vilka personer eller funktioner som faktiskt arbetar med frågorna och utan en naturlig arena där dessa kan mötas minskar förutsättningarna för gemensamt lärande, snabb problemlösning och effektiv

resursanvändning. Den samverkanslogik som strategin själv lyfter som nödvändig – ”tillsammans kraftsamlar vi” – förlorar därmed sin mest effektiva koordineringspunkt.

Att ta bort kraftsamlingen sänder dessutom en missvisande signal till funktioner i beslutsfattande ställning om att digitaliseringsarbetet vore avslutat, trots att det finns kommuner som ännu inte uppnått ens en grundläggande nivå i exempelvis frågor som rör digital kompetens, cybersäkerhet, datadelning och robust bredbandsinfrastruktur.

Den snabba utvecklingen inom AI har blottlagt betydande kompetensbrister. Remissversionen understryker att både arbetsmarknad och utbildningssystem måste ställa om i takt med den digitala och AI-drivna utvecklingen och betonar vikten av livslångt lärande. Utan ett samlat spår blir det svårt att konkretisera mål och åtgärder för att täppa till dessa kompetensgap, och därför behövs ett tydligt mål som säkerställer att arbetskraften rustas med AI-kompetens och breda digitala färdigheter.

Angående genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin
När det gäller frågan om hur genomförandet av strategin kan förstärkas, vad som fungerar bra resp. mindre bra samt hur GR som organisation kan bidra vill GR lämna följande synpunkter.

GR har strukturer, kunskap och kompetens att bidra med i genomförandet. Utifrån GR:s finansieringsmodell är det dock nödvändigt med extern finansiering för att växla upp arbetet. En viktig förutsättning är fortsatta DRUM-medel för att fortsatt hålla fokus på de långsiktiga prioriteringarna, samt möjliggöra uppväxling av medel genom exempelvis ansökningar. GR ser positivt på fortsatta satsningar på välfärdens kompetensförsörjning, likt MRUNS:s särskilda utlysning som möjliggjort uppväxling i GR:s branschråd för offentlig sektor.

GR vill i ett genomförandesammanhang lämna följande synpunkter specifikt kopplat till området Framtidsrusta barn och unga.

Idag har vikten av fullföljda studier som en friskhetsfaktor – och som kan utvecklas ytterligare inom kraftsamlingen Framtidsrusta barn och unga – ökat inom kommunerna och betraktas och hanteras betydligt mer tvärande och holistiskt än tidigare.

Vad som fungerar mindre bra och som alltså behöver förstärkas är samordningen av insatser mellan kommunala aktörer och hälso- och sjukvården. Likaså är ett identifierat förbättringsområde att stärka kompetensen kring utvärdering och uppföljning av insatser som vilar på vetenskaplig grund eller för att skapa beprövad erfarenhet.

GR kan bidra med att även fortsättningsvis driva olika utvecklingsfrågor med hjälp av de nätverk av bl.a. kommunrepresentanter för erfarenhetsutbyte, kompetenspåfyllnad samt för att identifiera samverkansvinster som samordnas av kommunalförbundet.

Vidare kan GR bidra med att även fortsättningsvis fungera som en motor avseende att fånga upp lokala behov, söka utvecklingsprojekt tillsammans med kommunerna och i dem erbjuda processtöd och kompetenshöjande insatser i syfte att framtidsrusta barn och unga.

GR kan även bidra med att sprida resultat och framgångsrika metoder genom nätverk och via plattformar som kunskapsbanken fullfoljdastudier.se.

GR vill även lyfta att det redan finns upparbetade samarbeten inom exempelvis kompetensförsörjning (kompetensråd), Praktikplatsen och fullföljda studier. Västra Götalandsregionen är ett föredöme på flera områden och det är viktigt att man bygger vidare på redan befintliga och uppbyggda strukturer. En aspekt i sammanhanget är dock att förutsättningarna skiljer sig något mellan delregionerna och samverkan behöver därför utgå från ort och ställe men erfarenhetsutbyte och kunskapsdelning är viktigt även framöver.

Avslutningsvis i denna del vill GR lyfta att begreppet civilsamhället är en bättre benämning än civila samhället som används på en del ställen i beskrivningarna.

Som VGR lyfter är det i det gemensamma arbetet med regional utveckling som olika aktörer kan bli starka tillsammans. Det vore bra om detta förstärks ytterligare i texten att det är enbart i samverkan som vi tillsammans kan göra skillnad.

De vägledande principerna ligger kvar

När det gäller de vägledande principernas bidrag till strategins genomförande ser GR positivt på hur de bidrar till genomförandet.

Ytterligare medskick kring aspekter som saknas eller bedöms inte kunna lyftas inom de fem frågeområdena

GR vill lyfta vikten av att det i den regionala utvecklingsstrategin lyfts in perspektiv kopplat till ekonomisk brottslighet. Under exempelvis avsnittet om prioriteringen Öka inkluderingen så berörs organiserad brottslighet men GR vill lyfta vikten av att specifikt ekonomisk brottslighet och välfärdsbrottslighet berörs tydligare. Ekonomisk brottslighet växer i omfattning och finns överallt där det finns möjlighet att tjäna pengar, även inom vår sektor. Den kriminella ekonomin uppskattas årligen omsätta enorma belopp i storleksordningen 100 och 150 miljarder kronor enligt Ekobrottsmyndigheten. Drivkrafterna bakom den ekonomiska brottsligheten är låg upptäcktsrisk i kombination till stora ekonomiska vinster. Detta får konsekvenser för hela det finansiella systemet i Sverige. Den ekonomiska brottsligheten drabbar också vår gemensamma välfärd och utmanar de strukturer som den vilar på. Detta innebär också att tilliten till våra välfärdssystem påverkas och i förlängningen över tid även tilliten till demokratin.

När individer inom organiserad brottslighet använder sig av ekonomisk brottslighet uppstår en situation med aktörer som bland annat driver vårdcentraler och HVB-hem. Detta är en oacceptabel situation och som vi inom den kommunala och regionala sektorn måste arbeta än mer tillsammans för att lösa och självklart även nära statliga aktörer. Det måste helt enkelt bli

mycket svårare att starta, driva eller ta över bolag för att använda det för ekonomisk brottslighet.

Det måste också bli lättare att kontrollera bolag och dess företrädare, såväl för privata som offentliga aktörer. Den mest effektiva åtgärden mot välfärdsbrott är att aldrig ge kriminella aktörer access till vår marknad. Att identifiera och kunna hantera kriminella aktörer i ett tidigt skede är därför av avgörande betydelse för om vi ska lyckas i våra ansträngningar. Detta understryker även BRÅ i sin rapport Välfärdsbrott mot kommuner och regioner. BRÅ menar även att de flesta kommuner och regioner behöver utöka resurser för att upptäcka och stoppa mer avancerade välfärdsbrott. Kommuner, regioner och andra myndigheter behöver därför stärka upp förmågan att se helheten kring aktörer och öka sin medvetenhet kring olika brottsupplägg och hur dessa kan förebyggas. Detta innebär att såväl kunskap, metoder samt samverkan behöver stärkas.

Informationsutbyte och samverkan begränsas också av gällande sekretessregler vilket idag gör det svårt att på egen hand upptäcka brottslighet. Det förekommer också begränsade möjligheter att samköra uppgifter från våra olika register vilket försvårar möjligheten att förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar. GR arbetar exempelvis med utveckling av ett IT-stöd PRIIS (Placering Register Inköp I Samverkan). Detta syftar till att utveckla ett digitalt stöd för korrekt hantering av inköp från privata utförare av vård och boende. Genom detta system hoppas vi att våra medlemskommuner ska kunna säkerställa transparens och rättvisa i extern samverkan, samtidigt som vi ökar vår administrativa effektivitet. Kopplat till detta måste alla våra upphandlingar utföras på ett sätt så att inte organiserad brottslighet släpps in, att tillsyn och kontroller ska fungera väl. Vi måste arbeta tillsammans för att den välfärd som våra invånare möter ska vara trygg och säker. Som nämnts ovan finns här en omfattande uppsida finansiellt om vi kan få stopp på att medel hamnar i fel händer. GR spelar därför in att kampen mot välfärdsbrottslighet måste göras tillsammans och med krafttag så vi med gemensamma krafter kan kontrollera inom ovannämnda områden samt även kring de som hos oss alla ansöker om olika drift- och investeringsbidrag. Inte minst så att inte samma redovisningar genererar bidrag från olika bidragsgivare till sökande för samma sak.

GR konstaterar att den regionala klimatstrategin Klimat 2030 kommer att ersättas av bland annat den regionala utvecklingsstrategin. GR ser med oro på att klimatfrågorna därmed riskerar att fragmenteras. GR vill särskilt påpeka betydelsen av den starka ställning som klimatstrategin haft i frågor som rör genomförandet i form av kommunernas och företagens klimatlöften. Ett starkt samband mellan strategi och genomförandet kan inte ersättas av en samverkansplattform. Vidare ser GR att de tydliga regionala klimatmålen i Klimat 2030 inte får samma status i den regionala utvecklingsstrategin. Klimatanpassning nämns på flera ställen i strategin vilket GR anser är bra. GR hade gärna sett att frågor kring klimatanpassning hade fått ta ett något större utrymme. Forskningen visar tydligt att de negativa klimateffekterna kommer att komma och att de kommer ha stor påverkan på samhället. Göta Älvdalen tillhör ett av Sveriges mest utsatta områden, ekonomiska och

juridiska ansvarsfrågor behöver klargöras i så god tid som möjligt, däribland statens roll.

Gitte Caous
Förbundsdirektör

Bo Andersson
Ekonomichef